

דברים בערב האזכרה לזכרו של אדמונד ספרא ז"ל (4 בדצמבר 2004) שאורגן ע"י המרכז למורשת אר"ץ בירושלים

"עשית כל כך הרבה לכל כך הרבה אנשים" (אלי ויזל)

חמש שנים עברו. חמש שנים עברו מאותו ערב שבו נפל ענק בישראל – אדמונד ספרא ז"ל. אמות הסיפים רעדו, העם היהודי בכל פינות תבל הודיע, הבנקאים לקו בהלם גדול, ענקי החברה והמוסדות הציבוריים נאלמו דום למשמע הבשורה המרה: אדמונד ספרא ז"ל איננו עוד.

אדמונד נולד בבירות בשנת 1931 למשפחה חלבית. אביו יעקב, "עובב" בשפתנו, היה איש בנקאות ואשראי של חלב דאז. המשפחה קיבלה את שם התואר "ספרא", היינו "המשפחה הזוהבה", זכר לזהב החוב, "אספר" בערבית, שהסבא נהג להעבירו בשירות ובגמלים בתקופה העותומנית. אמו של אדמונד, אסתר, "סרח" בפי החלבים, התמסרה לחינוך ילידה ברוח מורשת יהודי ארם-צובא.

בבירות ייסדה המשפחה את "זקוב ספרא בנק" לימים "בנק דו קרדיט וסיוול", בעד אדמונד משלים את לימודיו ב"אליאנס הישראלית". שבע עשרה שנה מלאו לאדמונד ואז נשלח למילנו להשתלב בעסקות המטבעות והמתכות שנעשו בין מילנו, ציריך, אמסטרדם וזינווה. במהירות הוא ביסס את מעמדו כבנקאי מוכר באירופה.

השנה הייתה 1952, עת נסללה דרכה של משפחת ספרא לברזיל, לשם הגיע גם אחיו ז'ורז' ומאוז. חיש מהר נפתח שם "בנקו ספרא" הנחשב היום לבנק החמישי בגודלו בברזיל.

ארבע עשרה שנים לאחר מכן ייסד אדמונד את "רפבליק שניול בנק אוף ניו-יורק" עם הון של אחד עשר מיליון דולר. לא עברו שנתיים לייסוד הבנק ו"רפבליק" זכה להכרה

אדמונד ספרא ז"ל

נלבד כ"ד כסלו ה'תש"ס - 3 בדצמבר 1999

בעולם כבנק מספר אחד בארצות הברית, בעסקי זהב ומתכות. עד מהרה היה "רפבליק" גם לבנק השלישי בגודלו בניו-יורק, מורג אחרי "סיטי גרופ" ו"צייסי מנחטן בנק".

בגד זה התפרסם בארבע קצוות תבל, עד ש- HSBC, הוא "הונג-קונג ושנגהאי בנק קופרשיין", חשק בו. וכך, ימים אחדים לפני מותו הטראגי, השלים אדמונד את מכירת "רפבליק" לבנק זה. מכירה זו מתוספת למכירת הבנק השווייצרי של הספראים – הלוא הוא "טרייד דבולפמנט בנק" – ל"אמריקן אקספרס" ב- 1983. במכירה זו התגלעו סכסוכים בין הצדדים, מהם יצא אדמונד וידו על העליונה, עם פיצוי של שמונה מיליון דולר שבית המשפט פסק לו כנגד "אמריקן אקספרס" כדרכו פגיעה בשמו הטוב. אדמונד, כדרכו בקודש, תרם סכום זה לגמילות חסדים.

כזה היה אדמונד ז"ל, בכל אשר עשה, השם הצליח בידו. ואמן לרוח

מסורת יהדות ארם-צובא, הרי היא חלב, שעל ברכיה חונך. הוא נהג סובלנות וכבוד גם כלפי מי שאינו חושב כמוהו, לכן אהבו והעריצו אותו ערבים, יהודים ומוסלמים כאחד.

דרכי נועם היו דרכיו, הצניעות תמיד לגד עינו, התרחק מפרסום ומחשיפה עד ש"ביזנסי וויקי" כינה אותו "איש המסתורין של העולם הפיננסי". ערכי היהדות והאוניברסליות שלפיהם חונך, אישיותו המיוחדת וההישגיות ששאף לה, עצבו אותו כאישיות בינלאומית מוכרת גם בקרב נשיאים, מושלים, סופרים, רבנים ואנשי שם.

ברוח מסורת ארם-צובא, שילב אדמונד תורה וגם עבודה, חיי הישגיות של העולם הזה בד בבד עם בניית הישגיות לחיי העולם הבא.

נדבן היה בתרומותיו לביסוס עולם התורה, בצדקה לעניים, בכספים לנישאים צעירים, במלגות לסטודנטים, כולל ייסוד "קרן איסוף" – הקרן הבינלאומית לחינוך, בתשלומים לחולים ולמוכי גורל ועוד, כהנה וכהנה.

בעצם, ידו הייתה בכל היבט שיש בו מן הצדקה וגמילות החסדים. צדיק היה אדמונד, עם התורה הוא התהלך, ושיבות ייסד ובתי כנסת חיוק, הקים, שיפץ ושחזר ברחבי תבל, מסן פטרסבורג, בואן רודוס, פריז, קאן, מרסיי, ניו-יורק ועד ארצות אמריקה הלטיניות הרחוקות. לישלוש מאות תלמודי תורה בישראל הייתה לו יד תומכת ונדיבה. בתי חולים קמו בימתו, בתי אבות נוסדו בתרומתו ומוסדות ציוניים צמחו בתמיכתו.